

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na očitna za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Poslovna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljane preko Ne frankirana pisma se ne sprejema. Rokopisni se ne vračajo, tiskani. Kmetijska politika (širina 88 mm) za enkrat 80 vin., večkrat po dogovoru.

54. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 8. julija 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

Pivski boj.

Na ljudski shod, ki je razpravljal o podraženju piva, se načelnistvu gostilničarske zadruga ni zdelo vredno priti. Poslal je uslužbenca, ki naj bi bil zagovarjal, česar ni storil sam. Gospodu Tostiju se je najbrže zdelo, da tak shod ni nič drugega, kakor grom v gledališču, pa je suverensko preziral izraze ljudskega mnjenja. Danes so člani zadruga menda sami že drugega mnjenja. Bojkot piva, ki se je shod izrekel zanj, se namreč že prav dobro pozna in vsi gostilničarji, ki so podražili pivo, čutijo njegove posledice prav temeljito. Treba je sedaj seveda nekoliko vztrajnosti pri občinstvu, kajti pivovarji in njih prijatelji se upajo, da se bodo pivci kmalu navadili.

Zdi se nam, da je enkrat ta račun napravljen brez krčmarja. Kdor lahko osem dni živi brez piva, bo tudi mesec dni ostal živi, če ga ne pije. To je pa vendar ne le če hoče občinstvo za enkrat odbiti naskok, ampak zlasti z ozirom na to, da velja boj kartelu, tega predznaka bi neznansko narasla, ako bi tukaj zmagal. Prav sedanjí slučaj kaže, da v sedanjih razmerah nič drugega ne zaleže, kakor organizacija. Kaj pomaga, da so karteli kakor vse zveze, ki jim je namen, podraževati živila, postavno prepovedani? Kapitalisti najdejo stranska vratica in s postavo si prižigajo havane. Seveda bi se bili gostilničarji lahko spomnili, da postava ne dovoljuje takih kartelov, vsled česar se tudi vse pogodbe s takimi zvezami postavno neveljavne. Kartel nima najmanjše moči, da bi mogel izvršiti kazni, s katerimi je žugal, ker ga ni sodišča, ki bi mu moglo priznati tako pravico.

Seveda kaže izkušnja, da se občinstvo ne sme zanašati na spoznanje zadruga, temveč samo na

svojo energijo. Na to pa tembolj, ker ni osamljeno; enako kakor na Kranjskem, se vrši boj proti pivovarskemu kartelu na Štajerskem. Tudi tam je socialno-demokratska stranka takoj nastopila in iz vsakdanjih poročil časopisa „Arbeiterwille“ razvidimo, da ima bojkot na Štajerskem velikanski uspeh.

V Gradcu je 500 delavcev Pollakove tovarne za čevlje sklenilo, da ne pije niti kapljice piva; enako v delavnici južne železnice. V kovinski tovarni Brandtner in Robatin je nad 100 delavcev, ki so porabili dnevno 70 litrov piva; od 1. julija ga ne kupijo niti kozarca. Tako je v vseh večjih graških podjetjih. Skoraj enaka poročila prihajajo iz Ljubna, Bruka ob Muri, Fürstenfelda, Judenburga, Zeltwaga, Gratkorna, Weiza, Neuburga, sploh iz vseh delavskih krajev. To je zelo važno za boj na Kranjskem, ki je namenjen istemu kartelu, kakor na Štajerskem. Složen in dosleden nastop mora zagotoviti zmago. Zato priporočamo somišljenikom vztrajnost in pridno agitacijo. Zaradi pomankanja piva se nihče ni umrl. Koristilo je pa že marsikomu, če ga ni pil.

Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev in žganje-točev je izdala svojim članom sledeči oklic, ki ima v sebi vsa znamenja terorističnega nasilja:

„Mnogohojno obiskani shod ljubljanskih gostilničarjev in gostilničark dne 26. junija 1908 v hotelu „Ilirija“ je z veliko večino (78 glasov proti 8) sklenil, da se, pričenši s 1. julijem t. l. prodaja pivo: čaša $\frac{2}{10}$ litra po 16 vin. in vrč, kakor v steklenicah po $\frac{1}{2}$ l. po 24 vin. Upravičen je ta povisek radi tega, ker je že pred leti se upeljala deželna naklada 2 K na hl, katero so doslej le gostilničarji trpeli, in pa ker podražijo pivovarji s 1. julijem pivo tudi za 2 K hl. Zadruga pa je sklenila s pivovarji dogovor, da kdor se ne bo držal strogo teh cen, mu bodo

pivovarne računale pivo izven poviška še 2 K hl. dražje. Pazite torej in naznanite takoj zadrugi vsakega, kdor bi kršil ta Vaš sklep.“

Ta oklic prvič potrjuje naše prvotno mnenje, da predpisuje zadruga svojim članom po ovinkih kazni, kar je postavno popolnoma nedopustno. Ker ne more vodstvo samo diktirati kazni, se pa skriva za hrbet pivovarnarskega kartela in priznava to. Razume se, da je ta pogodba zadruga s kartelom povsem neveljavna, ne oziraje se na to, da je tudi nedopustna. Sicer pa bomo videli; sedaj je boj, pa se bo že izkazalo, kdo je močnejši.

Poklic in Slovenci.

Da so za narodno vprašanje socialne razmere zelo važne, prizna vsak moderni človek, ki zna ceniti pomen sociologije sploh. Uradno ljudsko štetje nam daje precej priložnosti, spoznati gospodarsko razvrstitev avstrijskih narodov ter primerjati njih vzajemno gospodarsko razmerje. Dokazovali pač ni treba, da je gospodarska moč tudi vir politične moči in samo narodi, ki znajo priti v prve vrste modernega gospodarstva, si lahko prihore tudi toliko politične veljave, da narodno uspešno tekmujejo z drugimi narodi. Važna je v tem oziru predvsem statistika poklica.

Po zadnjem uradnem štetju je bilo Slovencev (odnosno oseb s slovenskim občevelnim jezikom):

V poljedelstvu	896.080
V industriji	159.445
V trgovini, prevozu	42.059
V javnih službah in svobodnih poklicih	90.722
Skupaj	1.188.306

Da zamoremo napraviti sliko, je treba primerjati te številke z onimi pri drugih narodih.

V poljedelstvu je bilo:

PODLISTEK.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Slovincem.
Opomin vsem dobrim katoličanom.

III.

Kako živimo?

Kdo pa je pravzaprav zadovoljen v naši „prelepi, preljubljani“ družbi? Če bi razpisali najvišjo ceno za tistega, ki lahko dokaže, da še nikdar ni izražal svoje nezadovoljnosti, bi najbrže prišli v najhujšo zadrego, da ne bi mogli nikdar izplačati nagrade. Pač pa nimamo v vsakdanji matematiki številke, ki bi izrekla svoto večno nezadovoljnih in opravičeno nezadovoljnih ljudi.

Saj ne pripovedujemo nič novega. Kdo pa ne vé da je tako? Koliko bistrumnosti je pa treba za spoznanje te resnice?

Ljudje božji, če imate oči in nekoliko časa, ne hodite v gledališče iskat tragedij. Okrog vas, pred vami, za vami jih je toliko, da jih vsi pisatelji vseh narodov ne spravijo v knjige in na oder. Ampak v gledališču vam teko solze v curkih, če pogine nedolžen človek, ki si je osvojil v treh kratkih dejanjih Vaše simpatije. V živem življenju pa padajo pošteni ljudje kakor snopje ali pa prenašajo leta in leta muke, kakršnih bi ne bila mogla izumiti nobena mučilnica svete inkvizicije,

a ne le, da vama nobena solza ne orosi očesa, še indignirani zakelnete, če vam kdo sporoči tako tiho tragedijo.

Kaj neda: Človek je ustvarjen po božji podobi, če govorimo s svetim pismom; človek stoji na najvišji stopnji organskega razvoja, če poslušamo znanost. Kaj pa naj porečemo, ko vidimo, da živi na tisoče teh najvišjih bitij žalostnejše življenje od črne živine.

Tujec, ki bi prišel z Marsa ali s kakšnega Si-riovega planeta, bi nas morda prvi dan visoko spoštoval. Videl bi bela mesta s krasnimi palačami in ponosnimi cerkvami; znanstveni zavodi bi se šopirili pred njegovimi očmi, da bi se jim moral klanjati in visoka umetnost bi ga kar oslepila. Potem bi mu pokazali bogate trgovine, skladišča, izložbena okna in povsod neskončne sklade vsakovrstnega blaga za potrebo in za najvišje razkošje. Odpeljali bi ga na deželo, umno obdelano in pokrito z zlatim klasjem, s sočno travo, z vinogradi in vrtovi in s šumečimi gozdovi. V umetnih parkih bi se lahko spočil v prijetni senci ob šumečih vodopadih in vodoskokih. Z luksuriозnim brzovlakom bi ga odpeljali do morja; spotoma bi mu v naglici pokazali razne tovarne in razložili, kako ogromna bogastva se izdelujejo v njih. V luki bi ga že pričakovali, ker bi jim brzovjav ali pa telefon bliskoma sporočil njegov prihod in če bi bil že večer, bi se ob sijajni električni razsvetljavi lahko ogledoval ugodno kakor po dnevi. Videl bi veli-

kanski promet na železnicah in parnikih, z razkošno jahto bi ga odpeljali na morje, razkazovali bi mu umne, koristne in prijetne naprave in ko bi imel vsega dosti, bi lahko v prvorednem hotelu počival kakor v Abrahamovem naročju.

Potem pa bi bilo dobro, da bi se kmalu vrnil tja, odkoder je prišel. Zaradi dobrega glasu naše zemlje si ne bi mogli zeleti nič drugega. Kajti če bi ostal dalje, bi se njegovo spoštovanje razblinilo kakor radium v emanacijo. Nebeški dobrotniki! Saj je na svetu res vse polno lepot in toliko bogastva, da bi se lahko dobro godilo ljudem, če bi jih bilo dvakrat toliko po kontinentih in otokih, kakor jih je. Ali se jim pa res godi tako dobro?

V skladiščih imamo neizmerno zaklade živil, blaga za obleke in obutala, za hišno porabo i. t. d. V skladiščih, da! Ampak živi ljudje nimajo toliko črnega kruha, da bi šli zvečer z družinami lahko siti spat. Potepuhi! — pravite. Ljudje, ki jim smrdi delo! . . . Ali ne čutite, da vam stiskajo grlo te besede? Da jih izrekate samo v lastno tolažbo, pa že slutite, da nimajo pravega temelja?

Seveda, brezposelni ljudje so na svetu. Nekateri izmed njih ne marajo dela. Izprijeni so. Pa niso vsi tako razcapani. Koliko jih je, ki jim dišijo ponosni naslovi in vozijo se v prelestnih kočijah! Delo jim smrdi, ampak ker imajo dovolj denarja, imajo pravico lenariti in ljudje jih spoštujejo prav zato, ker ne delajo nič. Čudno spoštovanje! Ampak vsakdanje.

Čehov	2,560.103	18 7/10%
Poljakov	2,775.401	20 3/10%
Rusinov	3,152.725	23 0/10%
Srbov in Hrvatov	615.907	4 5/10%
Nemcev	3,068.123	22 4/10%
Italijanov	362.569	2 6/10%
Rumunov	206.890	1 5/10%
Madžarov	9.078	0 1/10%
Manjšin	6.419	0 1/10%
Tujcev	55.909	0 4/10%

Skupaj 13,709.204

V industriji (in obrti):

Čehov	2,167.573	30 9/10%
Poljakov	625.779	8 9/10%
Rusinov	85.156	1 2/10%
Hrvatov in Srbov	32.396	0 5/10%
Nemcev	3,514.185	50 2/10%
Italijanov	169.393	2 4/10%
Rumunov	6.146	0 1/10%
Madžarov	127	0 0/10%
Manjšin	19.049	0 2/10%
Tujcev	224.856	3 2/10%

Skupaj 7,004.105

V prometu in dopravi:

Čehov	552.100	21 2/10%
Poljakov	473.815	18 1/10%
Rusinov	57.248	2 2/10%
Hrvatov in Srbov	26.929	1 1/10%
Nemcev	1,232.871	47 4/10%
Italijanov	91.516	3 5/10%
Rumunov	5.648	0 2/10%
Madžarov	104	0 0/10%
Manjšin	5.666	0 2/10%
Tujcev	116.800	4 5/10%

Skupaj 2,604.756

V javnih službah in svobodnih poklicih:

Čehov	656.820	23 2/10%
Poljakov	354.367	12 5/10%
Rusinov	83.112	2 9/10%
Hrvatov in Srbov	33.552	1 2/10%
Nemcev	1,356.435	47 9/10%
Italijanov	99.858	3 5/10%
Rumunov	10.334	0 4/10%
Madžarov	207	0 0/10%
Manjšin	26.898	1 0/10%
Tujcev	120.338	4 3/10%

Skupaj 2,832.643

Slovencev je v odstotkih:

V poljedelstvu	6 5/10%
V industriji	2 3/10%
V trgovini	1 6/10%
V javnih službah in svob. poklicih	3 2/10%

Manjšine so v teh skizalkah navedene, ker ni bilo mogoče, povsem natančno določiti poklicev pri vsakem narodu; neki delež odpade od teh manjšin skoraj na vsak narod, izvzema na Nemce. Predvsem vidimo prevladanje agrikulture v Avstriji sploh, v kateri se je našlo 13,709.204 oseb, torej

Drugi so razcapani. Po ulicah se klatijo, dokler jih ne zaloti prvi policaj. Potem jih vtaknejo po primernih paragrafih v luknjo in kadar pridejo spet med ljudi, se potepajo do prvega paragrafa in do prvega žandarja. Naposled jih kaznilnica pokopije na državne stroške. Zaničevani ljudje, ki zaničujejo življenje.

Toda — kdo nam je dal pravico, da jih zaničujemo? Ali je to zaničevanje res pošteno? Zakaj pa sovražijo družbo? Zakaj ji pa škodujejo, kjer le morejo? — pravite: da. Ampak — zakaj naj bi jo ljubili? Kaj jim je pa družba dala, ko so v nežni mladosti, brez varstva, brez dobrega navodila, vedno lačni, vedno raztrgani, zašli med potepuhe, ki so jih naučili, da se ima, kar se vzame in da se jemlje, kakor se pač more? Ali jih je družba takrat ljubila? Ali se je potrudila, da bi jih rešila? — Prijatelji, tudi vi se maščujete, če se vam stori krivica, in mislite, da je vaše maščevanje opravičeno. Odgovoren je, kdor vam je storil krivico.

Ej, tudi potepuhi in zločinci se maščujejo. Morda multiplicirajo, kadar povračajo. Ampak po vaši logiki ste odgovorni vi in če bi morali komu posvetiti zaničevanje, tedaj — družbi. Izročila jih je hudodelstvu, oni pa trgajo njegove sadove. Kruha jim ni dala, pa si ga jemljejo, kakor vedo in znajo. Delati jih ni naučila, pa lenuharijo. Druge strehe ni zanje, kakor v ječi, pa jo poiščejo, kadar je hladno.

Dalje.

ne le več kakor v vsaki drugi skupini zase, ampak tudi več kakor v vseh drugih poklicih sploh, v katerih se je našlo samo 12,441.504 oseb.

V industriji so dosegli Nemci že največjo kvoto; nad petdeset odstotkov oseb, ki se pečejo z industrijo in obrtjo, torej več kakor polovica v vsej Avstriji je Nemcev; enako prevladujejo tudi v trgovini, dopravi, v javnih službah in v svobodnih poklicih; v vseh teh kategorijah je nad 47 odstotkov Nemcev, med tem ko jih je v poljedelstvu (v širšem zmislu) samo 22 4/10 odstotkov. Za njimi so najbolj premagali agrarizem Čehi, ki stejejo že 30 odstotkov v industriji in obrti, 21 odstotkov v trgovini in dopravi ter 23 odstotkov v javnih službah in svobodnih poklicih.

Pri Slovencih je poljedelstvo odločno v prvi vrsti. V agrikulturi odpada nanje 6 1/2 odstotka, v vseh drugih poklicih 7 1/10 odstotka. Precej velika je še kvota v javnih službah in svobodnih poklicih (3 2/10%), očitno majhna pa v trgovini in v prometu (1 3/10%).

Sami med seboj so Slovenci tako razdeljeni:

V poljedelstvu jih je 75 4/10 odstotkov, v industriji in obrti 13 4/10 odstotkov, v trgovini in prometu 3 8/10, v javnih službah in svobodnih poklicih 7 7/10 odstotkov vsega slovenskega naroda. Višja agrarna kvota je pri Madžarih: 95 4/10%. Rusini: 93 3/10%, Rumuni: 90 3/10%. Vendar ostanejo Slovenci, kakor tudi Hrvatje in Poljaki nad povprečno avstrijsko agrarno kvoto.

Če odštejemo — kolikor je bilo pri štetju mogoče konstatirati — nedelavne člane rodbin, dobimo število v poklicih izravno vposlenih:

	V poljedelstvu:	V industriji:
Čehov	1,500.097	951.126
Poljakov	1,595.205	223.330
Rusinov	1,821.716	29.552
Slovencev	603.928	79.173
Hrvatov in Srbov	377.216	13.843
Nemcev	1,934.078	1,646.074
Italijanov	197.857	79.268
Rumunov	116.638	1.982
Madžarov	3.552	47
Manjšin	4.029	2.939
Tujcev	31.258	51.327
	8,205.574	3,138.000
	V trgovini:	V javnih in svobodnih poklicih:
Čehov	227.645	414.987
Poljakov	144.819	171.171
Rusinov	20.148	49.224
Slovencev	18.789	65.218
Hrvatov in Srbov	9.045	18.152
Nemcev	522.340	849.036
Italijanov	37.512	51.706
Rumunov	1.902	5.887
Madžarov	17	162
Manjšin	2.939	22.552
Tujcev	51.327	79.644
	1,036.483	1,727.739

Skupno v vsej državi je 54 odstotkov prebivalstva vposlenih, 44 2/10% nevposlenih, 1 8/10% poslov. Na Slovence odpada največji odstotek vposlenih: 64 6/10, na Poljake najmanjši 50 5/10.

To pomeni, da je med Slovenci največje število gospodarsko odvisnih oseb. O tem pove več prihodnji članek.

Politični odsevi.

Avstrijski parlament pojde bržčas 15 ali 17. julija na počitnice.

Zakon o davku na žganje misli vlada predelati in ga predložiti šele v jeseni državnemu zboru.

Zakon o davku na poslopja je finančni minister včeraj predložil državnemu zboru.

Za železničarje zanimiv je zakonski načrt, ki ga predlagajo v državnem zboru znani poslanci Kroy, Michl in Weidenhoffer. Kakor znano je Kroy sam železniški uradnik in že davno lovi železničarje na svoje limanice. Načrt, ki so ga izdelali, je grozovita krparija, ne poznavajoča ne železničarskih razmer, ne pravnih načel. Zanimivo je le, kakšne dobrote namenjajo te dusice železničarjem. V § 124. predlagajo sledeče:

„Z ječo od šestih mesecev do štirih let se kaznuje:

Kdor nasilno ovira železniške nadzornike, člane osebnega prometa ali organe generalnega nadzorništva v izvrševanju njih dolžnosti ali pa jih izkuša ovirati.

Z ječo od enega do šestih mesecev se kaznuje:

Kdor ščeje, preden poteče doba ugovora, na mezdni boj ali zapeljuje vanj.

Železničarjem in delavcem sploh ni treba razkladati, kakšno infamno sovraštvo do njih tiči v teh predlogih. In te duše hočejo, da bi jih železničarji podpirali! Podpisali so ta brezdušni predlog poslanci Kroy, Michl, Weidenhoffer, Tallschick, pl. Stransky, Stölzl, Gröbl, Kraus, Lössl, Kasper, Herzmansky, Keschmann, Kindermann, Berni, Schilder, Wolf, Luksch, Bendel, Hofmann in Wagner. Železničarji naj si zapomnijo te junake in njih politične prijatelje.

Politične afeze v Avstriji so včasih take, kakor bi živeli nekeje v vzhodni Aziji. Bilo bi za psihologe vredno, preiskovati, zakaj je ravno Avstrijanec tako smešno malenkosten. Gotovo je, da največje afeze, ki razburja »politične« duhove, sploh ne bi razumeli nikjer drugod. Na Dunaju imajo Čehi v desetem okraju privatno ljudsko šolo (Komenskega) za katero doslej še niso mogli izposlovati pravice javnosti. Dospeli dijaki so se morali voziti v Břelavo na Moravskem na izkušnje. Sedaj je naučni minister Marchet izdal naredbu, da bodo poslej izkušnje na Dunaju, izpraševali pa bodo učitelji iz Břelave; v izpraševalni komisiji bode tudi član dunajkega okrajnega šolskega sveta. Zaradi te naredbe, ki ne pomeni prav nič drugega, kakor da se bodo namesto fantov vozili učitelji, je pa pokonci vsa nemška politika, zlasti krščanski socialci, ki bi na najnerodnejši način radi demonstirali svoj nacionalizem. Najlepše je pa to, da se okrajni šolski svet kuja zaradi določbe, katero je, kakor se je dokazalo, priporočal sam. Če so političarji taki otroci, je pač umevno, da se najvažnejša vprašanja ne zganejo.

Krščanski socialci imajo med seboj poslanca, kateremu bi pravzaprav morali dati ustno ključavnicico. To je slavnostni Bielhilawek. Mož se ne more premagovati in dela v državnem zboru neprenehoma mejklice, s katerimi izbrija po nemnem vse tajne namene svoje stranke. Če se se stavi njegove zadnje mejklice, se dobi približno sledečo sliko: Krščanskim socialcem je sedanja vlada še premalo klerikalna in zato delajo zlasti Marchetu sitnosti, da bi izsilili razpust državnega zbora in nove volitve, po katerih upajo, da pride popolnoma klerikalno ministrstvo. Tek imajo že dober, ampak praveden, po kateri se jim sline cedé, se jim ugne prismočiti v kuhinji. Socialni demokratje se nimajo prav nič bati novih volitev, klerikalci pa nimajo prav nič pričakovati od njih; čim prej bodo nove volitve, tem prej dobe klerikalci od volilcev zaslužene batine za vsa neštetila izdajstva.

V državnem zboru je prišel v razpravo socialno-demokratski nujni predlog zaradi starostnega zavarovanja. V lauskem prestolnem govoru je vlada sama poudarjala važnost starostne preskrbe za delavce, letos pa jo morajo socialni demokratje siliti, da vsaj pové, kdaj misli predložiti zakon. Zares lep dokaz za socialno-politično nagnjenje Beckove vlade!

Poslanec dr. Renner je imel pri razpravi o predlogu zaradi klerikalnega naskoka na vseučilišče v Gradcu znamenit govor, s katerim je krasno pojasnil stališče socialne demokracije o svobodi in nosil. »Nastopanje krščanskih socialcev v W. mundovi zadevi — je dejal — se pojavnje s tem, da niso izpolnili ni ene izmed gospodarskih obljub, s katerimi so ob volitvah pitali volilce. Šele za klerikalno društvo »Carolina« so bili krščanski socialci pripravljeni, obstruirati in rusiti ministre. Politika krščansko-socialne stranke gre za tem, da davijo vse, kar je v tej državi kulturnega in modernega, in njih glavni boj velja svobodi znanosti, dokler znanost ni bila v nasprotju z dogmami in zlasti z lakoto katoliške cerkve po moči. Meščanstvo ima znanosti neznansko mnogo zahvaliti in dokler je imelo znanost za zaveznico, se je brezpogojno navduševalo za njeno svobodo. Mi pa vidimo v znanosti možnost, da postanejo ljudje zopet enaki med seboj in svobodni. Prav to pa je meščanstvu sumljivo. Prav to je razlog, da se meščanstvo boljbolj odvrča od svobode znanosti, da pa proletariat z vsem srcem želi, da bi znanost postala povsem svobodna. Socialni demokratje so imeli prav, ko so dvomili, da bi liberalci ostali zvesti svojim načelom. Socialnim demokratom ni treba v boju za osvoboditev proletariata iskati zaveznikov, zlasti pa takim ne, ki jih izdajo, čim padé prvi strel. Izkušnja zadnjih let je pač menda poučila zastopnike znanosti, da nimajo nikjer več zaslombe, kakor pri ljudskih množicah. Ves sloj inteligentov, ki je nekda igral važno vlogo, je sedaj v čudnem položaju. Danes pride množica uradnikov komaj čez dve stopnji. Čemur se je prej reklo protekcija in lopovščina, sedanes imenuje politična modrost. Danes imamo socialno vprašanje intelligencie in spričo tega vprašanja je buržoazija prav tako sovražna, kakor spričo začetkov proletarskega boja. Meščanski razredi nočejo od vseučilišč nič drugega, kakor da bi jim dajala porabno orodje za kapitalistično izkoriščanje. Strahopetni in slabotni kompromis, ki so ga sklenili s klerikalci, ni nič drugega, kakor izraz kapitalističnih čutov, ki jih navdajajo. Vseučilišče pa mora biti svobodno tudi za socialne demokrate. Mi ne zahtevamo sabljic ni »bumljanja« in podobnih norosti, pač pa zahtevamo, da postanejo tudi socialni demokratje lahko učitelji in slušatelji na vseučiliščih. Nam je jasno, da zapeljuje zavratno se plazeča

rimljanska politika meščanstvo z upanjem, da je cerkev tisti branik, bi bo varoval sedanjo družbo. Iz strahu kapitalizma si kuje katoliška cerkev svoj kapital. Nam je bil vedno svet vsak verski občutek delavca in sicer tistega delavca, ki se veruje, prav kakor tistega, ki ne veruje več. Vera o najvišjih stvareh mora biti prosta vsakomur. Drugo pa je, če se ne prenehoma prenaša vera iz božje hiše v gostilno. Zahtevati moramo, da se postavi cerkev z vsemi svojimi institucijami, zakramenti in znanstvenimi predstavami izven države. Načeloma moramo zahtevati, da se cerkev ne meša v državo in v šolo. Za nas je večni zakon, da je svoboda znanosti neposredna sestra proletarskih interesov. Zato so dijaki imeli prav, če jim je bilo samoposebi umevno, da jih delavci v slučaju potrebe ne bodo zapustili. Ne vsiljujemo se nikomur, ampak to ve danes lahko inteligenca, da nima v slučaju nevarnosti boljše zaslombe, kakor pri množicah delavnega ljudstva». Govoru je sledilo viharo odobravanje.

V hrvatsko-srbski koaliciji nekaj poka. Glasilo hrvatske stranke prava «Hrvatska», napada vse srđiteje «Pokret», organ naprednjaške stranke. Uredništvo «Hrvatske» je v klerikalnih rokah in sploh odločujejo v njeni stranki klerikalci, ki iščejo nalašč povod za napade na naprednjake. Hvaležnost, ki jo žanje «Pokretova» stranka, je deloma prav zaslužena; odkar je bila v koaliciji, ji je bilo napredništvo s svobodomiselnostjo komaj za dekoracijo. Naprednjaki so bili pravi pohlepni sluge koalicije, sedaj pa zahteva «Hrvatska» naravnost, naj se naprednjaška stranka iztisne iz koalicije. Tako se godi neodločnim liberalcem povsod.

Hrvatsko-srbska koalicija izjavlja, da ni nikogar pooblastila, da bi se pogajal z Madžari in da je pagajanja posameznih poslancev ne vežejo. To je navadno slepomisenje, kajti vodstvo koalicije je natančno vedelo za pogajanja članov hrvatske stranke prave in jih ni preprečila, torj mora prevzeti tudi odgovornost zanje. Ministrski predsednik Wekerle prile baj v jeseni na Hrvatsko, kjer pripisujejo temu potovanju veliko važnost.

Madžarska vlada deluje samo z zvijačami. Volilno reformo zavlači zvijačno in z zvijačami bi rada osleparila tudi nemadžarske narodnosti. Zadnji čas se je mnogo pisalo, da nameravajo Rumuni ustanoviti «zmerno» stranko, ki bi podpirala vlado. Rumunski poslanci pa izjavljajo, da je to navadna izmišljotina in da ostanejo solidarni z ostalimi nemadžarskimi poslanci.

Perzijski šah razglša, da je «popolnoma premagal upornike». Toda kakor je njegovo krvoločno ravnanje gnusno, tako je njegova baharija neutemeljena. V Tjebisu n. pr. vlada popolna anarhija. Reakcionarji in revolucionarji streljajo in se vzajemno ubijajo. — Perzijski poslanik v Berlinu, neki princ iz vladajoče hiše, je v «Berliner Tagblatu» objavil: «Za sedanje dogodke je odgovorna Rusija, zlasti ruski šahov tajnik in sedanji vojni guverner general Lijakov. Ustava se v Perziji ne da več odpraviti. Če bi šah vendar poskusil kaj takega, bi povzročil dolgo meščansko vojno, v kateri bi zlasti šahov stric Ziles Sultan igral važno ulogo. Od mednarodne kontrole bi bilo za Perzijo pričakovati kaj dobrega.»

Sodrug, somišljenik! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agilirajte „Rdeči Prapor“! povsod za

Domače stvari.

«Rdečega Praporja» upravništvo se nahaja odslej na Dunajski cesti št. 20.

Vse slovenske poslance je ljudski shod v ljubljanskem «Narodnem Domu», ki se je pečal z razmerami železničarjev in poštinih uslužbencev potom svojega predsedništva pismeno naprosil, naj se udeležijo glasovanja o predlogih poslancev dr. Ellenboga in Beera in naj glasujejo za predloga. Poznavajoči farizejski «demokratizem» naših poslancev, nismo gojili prevelikga upanja, a vendar se nam je zdelo nemogoče, da bi gospodje popolnoma ignorirali prošnjo volilcev, katerim so obetali zlate gradove, ko so potrebovali njih glasove. In vendar se je zgodilo. Nekateri poslanci so res imeli «nujnih» opravkov, ko bi bili morali biti v zbornici in so romali takrat bogveje, drugi pa, ki so bili navzoči, so junaško glasovali proti zahtevam železničarjev in poštinih uslužbencev. Dobro je, če se ohranijo imena teh rodoljubov.

Proti Beerovemu predlogu, da naj se dovoli 47 milijonov za poštne uslužbenke, so glasovali sledeči slovenski poslanci: Demšar, Fon, Grafenauer, Gregorčič, Hočevar, Jaklič, Korošec, Ploj, Pogačnik, Povše, Roškar, Štrekelj, Šuklje, Šušteršič, Žitnik;

proti Ellenbognovemu predlogu, da naj se dovoli 20 milijonov za železničarje: Demšar, Fon, Gostinčar, Grafenauer, Gregorčič, Hočevar, Jaklič, Korošec, Ploj, Pogačnik, Povše, Roškar, Štrekelj, Šuklje, Šušteršič, Žitnik. Tudi vsi hrvatski člani Hribarjevega kluba, kar jih je bilo navzočih, so glasovali proti predlogoma in sicer proti prvemu: Biankini, Ivčević, Perić, Prodan, Tresić, Vuković;

proti drugemu predlogu: Biankini, Ivčević, Perić, Spinič, Vuković

Liberalizem in klerikalizem sta torej združena marširala proti poštinih in železniškim uslužbencem.

Tudi o znižanju sladkornega davka, ki ga je predlagal poslanec dr. Ellenbogen, se je glasovalo ob koncu proračunske razprave. Proti predlogu za znižanje so glasovali sledeči slovenski in hrvatski poslanci: Benkovič, Biankini, Demšar, Fon, Gostinčar, Grafenauer, Hočevar, Hribar, Ivčević, Jaklič, Korošec, Krek, Ploj, Pogačnik, Povše, Roškar, Štrekelj, Šuklje, Šušteršič, Vuković, Žitnik. Radi bi vedeli, kako bi liberalni in klerikalni veljaki utemeljili in opravičili to glasovanje. Ali zahtevajo tudi drag sladkor slovenski in hrvatski «narodni interesi»?

V ljubljanski jubilejski ubožnici v Vodmatu se je pretečeni petek zgodila nesreča, ki zopet osvetljuje zistem naših dobredelnih zavodov. Neka Marija Papež, 25 let stara, je bila iz blaznice na Studencu oddana v imenovano ubožnico. Tukaj je v petek napadla 60 letno Nežo Rikard, ki je bila prej tudi v deželni zavodu za umobolne, ter jo je tako vrgla ob tla, da ji je noga izpahnjena in na dveh mestih zlomljena, ter so jo morali prepeljati v bolnišnico. Ob njeni starosti imajo zdravniki malo upanja, da okreva. Spričo takih dogodkov se že razume trditev deželnega odbora, da presega odstotek ozdravljenj na Studencu kvoto ozdravljenj v blaznicah drugih dežel. Če se gleda le na to, da se odpravi čim več bolnikov iz zavoda, se lahko doseže visoko število odpustov. Posledice so pa p tem take, kakor v tem slučaju. Po našem mnenju je ubožnica ubožnica, a ne pa filialka blaznice in reveži, ki morajo svoje stare dni preživljati brez veselja v tej hiši, imajo vsaj pravico do varnosti življenja in zdravih udov. Ljubljanski časopisi niso o slučaju nič poročali, ker so menda merodajni krogi pazili, da bi stvar ostala tajna. Zavedajo se pač, da ni v redu. Toda s takim zamolčevanjem se ne sanirajo razmere, ki so nujno potrebne popravka. V ubožnici je še marsikaj, kar ne bi smelo biti. Tudi ženska, ki služi kot nadzornica in je zato honorirana — ne vemo, s kakšnim zneskom — je prišla iz blaznice, kakor pravijo, neozdravljena. Menda se misli tudi tukaj, da je za reveže vse dobro, ker se ne morejo braniti. Mi pa zahtevamo, da se javnosti pojasni slučaj in da se ustvari garancije, da bodo podobne nesreče za bodočnost izključene.

Čudne misli so povdrajale udeležence zadnjega shoda zaradi podražanja piva. Velika množica se je zbrala na prostranem vrstu «Narodnega Doma», toda skoraj bi bilo treba posebne svetilke, da bi bil človek našel koga razven delavcev. Kadar je in kadar ni priložnosti, slišimo, da je slovenski narod proletarski, da smo vsi reveži, da med nami skoraj ni kapitalistov. In človeku se skoraj zdi, kakor bi bila ta trditev do malega resnična. Gotovo je, da Ljubljana ni mesto bogatinov. Res je, da nimamo mnogo industrije in da število delavcev razmeroma ni tako veliko, kakor v čeških, moravskih, nižjeavstrijskih mestih. Toda poleg industrialnih delavcev je v Ljubljani ogromna množica ljudi, ki morajo računati z vsakim vinarjem. Imamo male uradnike, državne, deželne, občinske in privatne, učitelje, trgovske uslužbenke, pisarje i. t. d. Socialne šege, ki jih silijo na nekako «prezentanco», jim včasih se bolj grene materialno življenje, kakor delavcu, ki je v tem oziru bolj svoboden. Tudi ne bo nihče trdil, da je v teh krogih pivo neznana pijača, da žive brez soli in sladkorja, da jih davki ne brigajo. In vendar jih ni bilo na shod, ki je imel razpravljati o interesih male mošnjice; prepustili so samim delavcem ves boj, sami pa so ostali doma, kakor brezbrizni. Če mislijo, da je tako nezanimanje častno, se res korenito motijo. Vsako podražanje jih hudo zadene; zakaj jih je sram, priznati to? Mar mislijo, da jim bo ostalo več denarja v žepu, če ne povedo da jim vlačič ves izkoriščevalni zistem borne vinarje iz žepa, tako da je sredi meseca že zadnji? Ampak ta indiferentizem ni le smešen, temveč žalosten je. Kajti svojih vitalnih interesov ne bodo obvarovali brez boja. Ali naj nosijo samo delavci svojo kožo na semenj? Če bi ne bilo zastarelih predsodkov, bi na shodu v «Narodnem Domu» lahko bilo desetisoč ljudi, ki jim gori za nohti. Shod ne bo brez posl dic, ampak če bi bili prišli vsi, ki bi bili morali priti, bi bil boj že danes končan v korist vsega prebivalstva. Toda naša inteligenca se boji tika z delavstvom; naj se ne čudi, če se bodo delavci spominjali tega, kadar bo inteligenca apelirala nanje.

Omejitev žvižganja na parno piščal. Z odlokom z dne 25. aprila 1908 je ukazalo železniško ministrstvo, naj se žvižganje na strojih kolikor mogoče omeji. Ministrstvo utemeljuje to zapoved s tem, da se s piskanjem vznemirjajo posebno ponoči, potniki in pa stanovalci blizu železnic.

Shodi.

Shod proti podraževanju živil na sploh in proti podražanju piva se posebej se bo vršil v četrtek 9. julija zvečer na vrtu Narodnega Doma. Začetek ob 8. uri. — Pridite vsi, ki se zanimате za neprestane atentate na žpe delavskega ljudstva.

Socialni pregled.

Iz življenja vajencev. Obrtnisko-industrialni naraščaj je sloj, za katerega se takorekoč živ krot ne briga. Vajenca se ima navadno za nekako smešno figuro, dasi je njegovo življenje mnogo težje od življenja njegovih vrstnikov v šoli in dasiravno mora že v najmlajših letih s svojim delom pomagati družbi. Posebno čudne pojme imajo pa o vajencih nekateri mojstri, ki jih sploh nimajo za popolne ljudi. Namesto da bi jim posvečali vsjo brigo in skrbeli, da si naberó vsega potrebnega znanja za bodoče življenje, jih vodi edina misel, kako bi tudi od mladega fanta čim več profitirali. Pogostoma mora vajenec nadomeščati delavce in je najbolj izkoriščana oseba v podjetju. Za vse to ga ravnaajo nekateri mojstri z mladeniči slabše kakor z domačo živalijo. Za danes nekoliko primerov, na katere zlasti opozarjamo obrtno oblast in obrtno nadzorništvo.

Pri ključavničarskem mojstru Ignaciju Ivkiču na Sv. Petra cesti št. 69. prenočuje vajenec E. T. v delavnici v nekem zaboju, ki je celo prekratek za njega. Zaboju, ki je iz navadnih desek zbit, je ves dan pod pokrovom, v njem se nahaja stara slama, za odejo pa ima razdrapane čunje. Vajenec dela od 1/6. zjutraj pa do 8. zvečer brez postavnega počitka med delovnim časom, ki bi ga moral imeti kakor vsi odrasli delavci. Vajenci delajo pri tem mojstru tudi ob nedeljah večkrat do 4. popoldne. — Gospod Brenc, ključavničar v Vodmatu, ima štiri vajence, ki jih pokliče vsaki dan ob 1/5. zjutraj in večinoma začno že pred 5. zjutraj delati ter delajo do 1/1. popoldne, potem pa zopet začno pred 1. in delajo do 8. in celo do 1/9. zvečer. Ob 9. dobe se večerjo, tako da ves popoldan nimajo drugega, kakor malo kruha, dopoldne pa sploh nič. Na ta način delajo vajenci po 15 in celo 16 ur na dan. V Ljubljani se nahaja obrtna oblast, društvo za varstvo otrok in obrtno nadzorništvo in vsi skupaj nimajo nobene moči proti takemu izkoriščanju, ki mlademu človeku uničuje organizem, pa ni čuda, da jih ob 18. letu toliko umrje za jetiko. Niti odrasli ljudje, ne deajo več kot 10 ur na dan; pri Brencu dela pomočnik samo od 7. zjutraj pa do 6. zvečer, vajenci pa morajo delati za solato, ki jo dobe opoldne in zvečer, celih 16 ur na dan! Gospod Brenc ima v Vodmatu tudi neko kovačnico; ker mu je pa kovaški vajenec ušel od tam, je enostavno dal iz svoje delavnice ključavničarskega vajenca J. H. na Selo v kovačnico in ta bode toliko časa tam, da dobi drugega fanta. Tako si pomaga gosp. Brenc iz zagate, da ima fanta za prenašanje tovorov iz Cegnarjeve ulice na Selo. — Tretji mojster je klepar Janez Vostner v Novem Vodmatu št. 6., ki ima tudi enega vajenca in misli, da ni deček za nič drugega, kakor za pretepavanje in zato da dela od 1/5. zjutraj pa do 1/9. zvečer. Če hoče vajenec v nedeljo k starjem po čist perilo, mu pravi mojster: «Kaj boš hadil! Potlej bolan nazaj prideš.» Enkrat pred delnim časom mu je vajenec rekel, ko ga je tapel, da se bo pritožil. Arogantni mojster je pa zakrlical nad njim: «Vse kosti ti polemim, če kaj takega narediš!» Fanta tudi iz navade tepe. Omeniti moramo še to, da je vajenec na glavi bolan in mu več let sploh iz ušes teče; ako mu da klesuto, ga po več dni nato trga po glavi. Morda se merodajna oblast vendar nekoliko zgane v varstvo zdravja vajencevega in pouči mojstra Vostnerja, da se dandanes tudi z živalijo ne sme grdo ravnati, toliko manj z vajencem, ki ima komaj dobrih 14 let. Če pa bode še zaneprej s fantom tako delal, potem se deček telesno pokvari, da se bogu usmili. Navedemo še sledeče: Če je vajenec povedal pomočniku, da je mojster rekel, da prepočas delata in je nato pomočnik zahteval knjižico od mojstra, da gre proč, je Vostner znesel jezo nad vajencem in ga oklofotal zato.

Tooliko navajamo za danes, opozarjamo pa vse merodajne kroge, da bomo posvečali razmeram vajencev največjo pozornost in ne bomo trpeli, da se zanemarija uboge fante in da se jih trpinči na tak vnebovpijoč način.

Po zaključku lista.

Državni zbor je soglasno sprejel uujnost socialno-demokracičnega predloga zaradi starostnega zavarovanja. V meritorični debati je minister Bienerth izjavil, da predloži v jeseni odnosen zakonski načrt in sicer po človeški previdnosti, dne 3. novembra. Glede glavnih načel je izjavil, da bo načrt obsegal reformo bolniškega in nezgodnega zavarovanja, starostno in invaliditeto zavarovanje delavcev, pa tudi preskrbne uredbe za tiste kroge samostalnih, ki so gospodarsko blizu delavcem in tudi potrebni preskrbe za starost.

Strokovni pregled.

Tajništvo za strokovne organizacije na slovenskem ozemlju s sedežem v Ljubljani je začelo te dni delovati. Za tajnika je imenovan sodr. Anton Kristan iz Idrije, ki je že nastopil svoje mesto. Naslov na tajništvo je: «Strokovno tajništvo (Anton Kristan), Ljubljana, Dunajska

esta št 20. — Na strokovno tajništvo se je obračati v vseh rečeh, ki se dotičejo strokovnih organizacij.

Konferenca zastopnikov ljubljanskih strokovnih organizacij je zborovala v nedeljo 5. t. m. v hotelu Ilirija. Na konferenci se je izvolila provizorna strokovna komisija za Ljubljano, ki jo tvorijo: strokovni tajnik sodr. Anton Kristan, dva zastopnika železničarjev in po eden zastopnik tiskarjev, knjigovozov, mizarjev, tobačnih delavcev in kovinarjev. — 26. julija bo plenarna seja vseh zastopnikov ljubljanskih strokovnih organizacij.

Delavska tiskovna družba v Ljubljani, r. z. z. o. z., je započela že svoje delovanje. Sedež ima na Dunajski cesti št. 20 (proti kavarni «Evropa»). Na ta naslov se naj pošiljajo vsa pisma, tičoča se naročil na brošure, knjige, razglednice in vse drugo, kar je založila «Delavska tiskovna družba».

Občni zbor produktivne zadrage ljubljanskih mizarjev se je vršil 5. julija dop. Izvolil se je nov upravni odbor in novo nadzorstvo. Občnemu zboru je prisostvoval tudi strokovni tajnik sodr. A. Kristan.

Dopisi.

Trbovlje. (Nesreča v tunelu.) Za premo-gokopno industrijsko železnico se vrta tukaj tunel, pri čemur je v rabi strojni električni sveder. Delavci pri gradnji tunela morajo stati pol metra globoko v vodi, električni tok je pa premalo izoliran in tako se je zgodilo, da je v torek tok ubil delavca sodruga Miho Hartla, tri druge delavce je pa omamil, da so prišli v največjo nevarnost. Dasi ravno mora vsak izvedenec vedeti, da je taka nesreča vsak hip mogoča, vendar ni podjetje pokazalo za potrebne varstvene naprave. Kriv pa bode najbrže zopet — mrljč. Dokler ni smrti, ne pozna gospoda nevarnosti. Razume se, da je ta nesreča in neodpustno varčenje, ki jo je povzročilo, močno razburilo duhove v Trbovljah.

Z Dolenjskega. (Suša.) Nemara hoče na Kranjskem in na slov. Stajerju suša postati stalna prikazen, ki bo nastopala v kratkih presledkih in bodo slabe letine normalne kakor na Ruskem. Kapitalistično gospodarstvo je podrlo gozde in novi zasadi rastejo počasi. Gozdi so regulatorji obnebeja. V list-nikih raste mahovje; ono zbira vlogo, zadržuje deževnico, da ne poteka prehitro nizdol, v hostah je tedaj vlaga, vsled hlapienja pa je deževje normalno. Brez usmiljenja se sekajo gozdi. Po vsem južnem svetu vozarijo naš les. Naš kmet jemlje v revni denar iz hoste. Grajsčine so pokupili ljudje, ki so po večjem z denarjem denarnih zavodov plačevali kupnino. Grajske hoste so se, parcelirane na male kose, prodajale, kmet je iskal kupnino za kupljene parcele v kupljenem lesu. Nobeden ni ob-tinskih odbornikov na kmetih organiziral, da bi bile občine pokupile grajsčine, njih njive in trav-nike prodali na drobno kmetom, hoste pa obdržale. Prišlo bi jim skoraj zastoj. Tudi travnike obdržati bi bilo dobro, ker skoraj vsako leto primanjkuje mrve in bi občine svojim občanem za manjše kupnine v sili vstrezale s pičo. Nasi duhovniki so socialno delo tako razumevali, da so začeli agi-tacijo za konsumne zadruge; ubiti so hoteli s tem meščanstvo, to je bila vsa njih socialna ideja. Duhovniki so skoraj edini učitelji našega kmeta.

Zlaj dežuje redkokrat. Nalivi so navadna pri-kazen in deževnica se hitro odteka ter jemlje s seboj hostno in drugo zemljo. Ali pa tudi nastaja suša, kakor letos, ko je po slov. krajih posebno huda. Prva košnja je dala le polovico one mrve kakor lani. Kranjska detelja, nanovo vsejana, ni mogla rasti. Druga košnja nemake detele bo slaba. Prvtnina ne more rasti. Krompir, glavna jed na naši kmetiji, je zdaj še kakor lesnik. Koruza, vsak dan kot žganci na kmečki mizi, in klaja za prešiče, ne more naprej, le zgodnjo vsejana se še drži ali se bo dala kaj pridra zrna. Oves bo dal malo slame in le malo drobnega zrna. Oves bo stal 8 K vagon. Zimska žita so se obnesla, ali zrno tudi ni kaj lepo. To zimsko žito bo rešilo kmeta najhujšega; slama bo nadomeščala otavo in tudi ajdovca, če je bo kaj. Otave najbrže ne bo. To bo hudo. Lani je bilo težko za krmo. Za 5 K — 6 K stari cent se je kupovala letos spomladi krma. Veliko se je po-košilo svežega že aprila in maja meseca, malo je bilo tedaj kositi in sušiti trave in detelje. V hribih bodo do avgusta vse pokrmili, kar so posušili. Kaj potem? Nič ni paše. Pašniki so rujavi in trav-niki tudi, se tisti, ki se trikrat kose. Ob polovico živine pridemo na Kranjskem in dol. Stajerskem. Doda se je Kranjska mej vsemi cisl. deželami držala glede števila goveje živine na prvem mestu. Letos bodo dobro tržili mesarji in konjederji. Naj-lepša telela vozi kmet mesarjem. Solzno mu je oko in le malo dobi zanje. Stiri leta raste govedo, da je za rabo. Stiri leta bo rabila naša kmetija, da spopolni število goveje živine. Z živino gre tudi gnoj. Dolenjska in dol. Stajerska na leto spravite par stotisoč rejnih in rejnih svinj v promet. Kup-tija s svinjami je glavna žila dohodkov naše kme-tije. Zdaj vozarijo svinje na trg, ali polne kose zopet nazaj. Če ne bo krompirja, pese, koruze, ne bo moč zrediti svinčet do sala. Suha Krajina izreja vsako leto veliko število rejnih prešičev, letos bo tamonje ljudstvo moralo dati prihranjeni, pristradani, v Ameriki zaslužen denar za nakup živeža. Bola Krajina ravno tako. Tam imajo še upanje na vino-grado. Mrva je tam danes že po 14—16 K za

100 kil. Pa še dobiti je ni. Sadje lepo kaže. Ja-blani, češnje so polne. Ali odpadlo bo sadje v grozni suši. Vino kaže dobro, ali jagode bodo tudi odpadle, če ne bo skoraj dežja. Sicer vino ne bo nikogar nasitilo. Ljudje bodo še bolj pili in bole-hali na boleznih, ki jih povzroča alkohol.

Vprašanje je, ako bo še otava perasla. Stari močje pravijo, da ne bo. Ako ne bo dežja, tudi ne bo mogoče za repo in ajdo orati. Ako ajde ne bo, bo še hujše za gospodinje, ki ne bodo imele kaj na mizo postavljati. Zelja ne bo. Suši se, če se tudi škropi. Zelje veliko zalega, vsak dan je na mizi kmeta. Na Ruskem je v takih časih vladal škorbut, ki je posebno tudi nastajal radi pomanj-kanja tega in drugega sočivja. — Fžola ne bo. Ta je tečen in nekaj boljšega užitka kmetu. Kmetje se menijo, da bodo govejo živino sami klali in po-jedli. Zaklala se bodo poedina živinčeta in jedli bodo vsi vaščani. Ko postane mrzlo, se bo meso vsililo in obesilo v dim. Škoda, da ne razumemo, kako Nemci v severu meso «einböckeln».

Naši kmetje bodo pozimi in spomladi tožili kakor pred leti ruski kmetje: odbijte mi eno roko in ne boste me tako oskodovali, kakor če pridem ob živino.

V takih časih je čudno, ako se še kdo za po-litiko poganja. Mar bi se izobraženejši za to brigali, da naše ubogo ljudstvo rešijo najneumnejšega bab-jeverstva, ki v takih časih med kmeti bujno vstaja, to namreč, da zamore tudi kak človek preskrbeti dež. Ljudje nosijo denar ljudem, ki ljudstvo za-gotavljajo, da lahko pripravijo dež. Naše ženske na kmetih pojmujejo v tem oziru, kakor ženske v katoliškem srednjem veku pred Trubarjem, ki je dobrotljivo uničeval to babjeverstvo s poukom. Glede tega babjeverstva bi imeli dosti zapisati, kar bi uničevalo, da je neka vrsta našega izobraženstva neusmiljena napram ubogemu kmetu in posebno napram njegovemu ženstvu. Smejejo se na tihem nekateri, ko jemljejo denar za molitve za dež in uboga žena je prepričana, da bo dotični dež pri-pravil in zopet nosi denar tem fabrikantom dežja, dasi vidi, da ta fabrika ne premore dežja. In letos so goljufivi barometri in stranšča. Ze tudi krožijo neumnosti, kakor ta, da se je v Pleterjih v samo-stanski cerkvi prikazala lurska mati božja in iz-javila, da tri leta ne bo dežja. So tepci, ki to ve-rujejo, a precej jih je. Res malo izobrazbe tekem toliko stoletij je pridobilo naše ljudstvo na kmetih, ko je vendar živelo v krajih ob važnem morju!

Važno za delavce in sploh za vse konsumente!

V «Založbi časopisa „Napreji“ v Idriji» je te dni izšla brošura

„O konsumnih društvih“.

Njih pomen in važnost za delavsko ljudstvo.

Cena brošure je 20 vinarjev.

Kdor se zanima za zadrugištvo, osobito za konsumna društva, mu bo ta brošura zelo dobro došla. V njej so uvrščeni naj-raznovrstnejši članki, ki govorijo o pomenu, važnosti in zgodovini konsumnih društev.

Sezite po njej!

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesoo“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtop-leje. Na razpolago so vsi važni in slo-venski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prodajam okoli 8000 metrov

ostankov posteljnega platna

(kanafas) zajamčeno la kvaliteta, samo izbrani ostanki po 8—16 metrov kos, za popolno posteljno perilo 1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzetju.

S. Stein, tovarna za platno

Nachod na Češkem.

Zahtevajte pe vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Proti klerikalizmu!

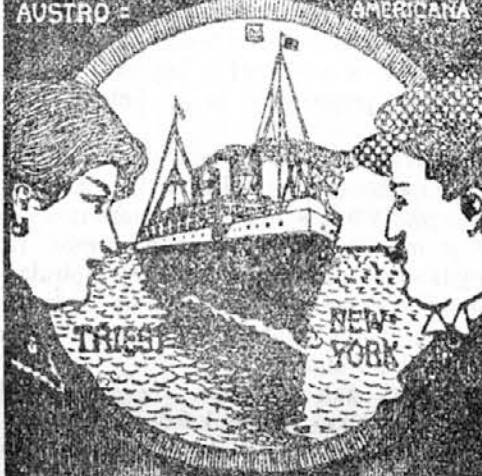
NABAVITE

Wahrmundova brošura
„Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost“
je ravnokar izšla.
Stane 70 vin. komad.

NABAVITE

Slovenski prevod je popoln, ker je preložen po interpelaciji poslancev so-druga Némeca in drugov ter po govoru poslance sodruga Seitza.

AUSTRO-AMERICANA

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simona Himeleka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20
Kotvorstrna Pijavnikova ulica 20

Berite!

Berite!

Citajte in širite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvodnjo v malem?“

Cena 30 vinarjev.

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.

Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“

Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski letnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi «Rdečega Pra-porja» v Ljubljani, «Napreji» v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.